نوێنەری تراژیدیا نەک کوردبوون، تێگەیشتنێکی جیاواز لە نادیە موراد ... ئەحمەد ڕەسوڵ

ئیماژی کوردبوون

بە درێژایی سەدەی ڕابردوو تاکە ئیماژ بە پڕۆژەی سیاسیانەی کوردبوون لەلایەن بزوتنەوەی کوردایەتییەوە لە نێوەندە جیهانییەکاندا وەک بویەکی ڤیکتم ،لەلایەک لەسەر دەستی هێزە گەورەکانی جیهان و لەلایەکی تر لەسەر دەستی ڕژێم و دەوڵەتانی داگیرکەری دەوروبەر، لە خۆنمایشکردنێکی بەردەوامدا بووە بۆ بەدەستهێنانی هەست و سۆزی کۆمەڵگای بەشەری. نوێنەرایەتیکردنی سیاسیانەی کوردبون وەک وێنەی قوربانییەک و ستەملێکراوەک و دەستپانکردنەوە بۆ سۆز و بەزەیی، تەواوی مێژووی بەرێککەوتنی ئێمەیە بە دنیا. هەڵبەت لەم چەند ساڵەی دواییدا ئیماژی کوردبوون “وەک وێنەی کوردبوون لەم هەرێمەی ئێمەدا – کوردستانی باشور” لە نێو جیهاندا دەگۆڕێت بۆ وێنەیەکی تر. لەم چەند ساڵەی دواییدا وێنەی زاڵ و سەرەکی خۆ نمایشکردنی دەسەڵاتدارێتی ئۆلیگارشی بزوتنەوەی کوردایەتی لە پەیوەندییەکانیدا بە دنیای دەرەوە لە وێنەی جوگرافیایەکی نەوتاوی پارەدار و قازانجێکی خێرا و خەیاڵیدا بووە.

هێزەکانی بزوتنەوەی کوردایەتی، بە ماهییەت و پێکهاتەی خۆیانەوە بە توندی دژ و ناکۆک بوون بە ئەرادەی سەربەخۆ و ئازادانەی کۆمەڵگا، بۆیە جگە لەوەی کە بوونەتە هۆکاری لاوازکردنی ڕۆحی دەستەجەمعی کۆمەڵگای ئێمە و بێئیرادە کردنی تاک و گروپەکانی ناوی، هاوکات وەکو نوێنەری سیاسیانەی کوردبوون لە نێو جیهاندا، جگە لەوەی کە وێنەی لاوازی و بێئیرادەیی بوون، هاوکات وەک ئیماژێکی ڤیکتیمایزکراویش ڕوخساری سەرەکی بوون بە کوردبوون. ئەم پاڕانەوە و درێژەکردنەی هەست و سۆز لە کۆمەڵگای مرۆیی بەبەکارهێنانی کارەسات و تراژیدیاکانی مێژووی ئێمە و ئینڤێستمێنتکردنیان لە کێڵگەی سیاسەتدا لەلایەن بزوتنەوەی کوردایەتییەوە جگە لە تێکشکانی سایکۆلۆژی و جێگیربوونی لاوازی و بێئیرادەیی لە کۆنەستی کۆمەڵایەتیدا، هاوکات خاڵیکردنەوەی تراژیدیاکانی ئێمەش بووە لە ناوەڕۆکی ڕاستەقینەی خۆیان.

بە درێژایی مێژووهەر تراژیدیا و کارەساتێک ئەو کاتە ڕەهەندێکی یونیڤێرسالی وەرگرتووە و هاوسۆزی و پاڵپشتی جیهانی بۆ خۆی

ڕاکێشاوە کە تەواوی وزەی کارکردن تیایدا چڕکرابێتەوە لەسەر ڕەهەندە ئینسانییەکەی. لێرەوە کۆمەڵگای بەشەری خاوەندارێتی لە کارەسات یان تراژیدیایەک دەکات کە ڕەهەندە ئیسانییەکەی تەواوی ڕەهەندەکانی تری شاردبێتەوە و شوناسی ئینسانبون، تەواوی شوناسە بچوک و لۆکاڵیەکانی کردبێت بە ژێرەوە.

هۆلۆکۆست و هێرۆشیما

یابانییەکان بە جەختکردنەوە لەسەر ڕەهەندە ئینسانییەکەی، بۆئەوەی ئینقێستمێنتی پێوە بکەن بە شوناسی لۆکاڵی لە نێو بازنەی تەسکی سیاسەتدا، توانیان کارەساتی هێرۆشیما و ناکازاکی وەک کارەساتێکی ئینسانی بە درێژایی زەمان بە زیندوویی بهێڵنەوە و بیکەنە یەکێک لە تراژیدیا گەورەکان لە مێژووی کۆمەڵگای بەشەریدا کە سەدای لەگەڵ تێپەڕینی زەمەن تادێت گەورەتر دەبێت. جولەکەکانیش بەهەمان شێوە بە جەختکردنەوە لەسەر ڕەهەندی ئینسانیبونی هۆلۆکۆست، نەوەک بە قەتیسکردنی لە جوغزی بەرتەسکی گروپێکی مرۆییدا، توانییان وەک تراژیدیایەکی جیهانی و کارەساتێک لەسەر شانی ئینسان جێی بە بکەنەوە. هەڵبەت یابانییەکان و جولەکەکانیش بە مێژوویەکی درێژ بەرلە تراژیدیاکانیان بە هەموو قورسایی خۆیانەوە ئامادەگیەکی بەردەوامیان لە مێژوودا هەبووە. بۆیە پێوستیان بەوە نەبووە ئینقستمێنت بە تراژیدیاکانیانەوە بکەن لەنێو کێڵگەی سیاسەتدا و بەخشینی شوناسی بچوک و لۆکاڵی پێیان بێ ئەوەی بێنە ناو مێژووەوە.

پاساوی هێزەکانی بزوتنەوەی کوردایەتی و تیۆریزەکارانی لە ئاست وێنەی خۆ بەقوربانی پیشاندانی نوێنەرایەتی سیاسیانەی کوردبوون و ئینقێستمێنتی کارەسات و تراژیدیاکانمان لە نێو کێڵگەی سیاسەتدا و قەتیسکردنیان لە جوغزێکی بەرتەسکدا ئەوەیە گوایا کورد نائامادەگیەکی ڕەهای هەیە لە نێو مێژوودا وە جگە لەو بەکاربردنە سیاسیە هیچ ڕێگاچارەیەکی دیکەی بەدەستەوە نیە هەربۆیە ئەمانە وەک ئامرازێک بەکاردەبات بۆ هاتنە ناو مێژووەوە، بەڵام لە ڕاستیدا بزوتنەوەی کوردایەتی جگە لەوەی کە تراژیدیا گەورەکان (هەڵەبجە و ئەنفال)ی ئەمەیان لەهەر بۆنە و بەریەککەوتنێکدا بە جیهان، وەک کاڵایەک یان بابەتێکی هەرزانی نێو کێڵگەی سیاسەت بەکاربردووە و تەنانەت لەوەش زیاتر وەک ڕێگایەکی ئاسان لە پێناو بەرژەوەندیە زۆر کاتی و بچوکە حزبیەکاندا مامەڵەکردووە و ئەمەش جگە لە بچوککردنەوەی قەبارە و لێدان لە گەورەیی کارەساتەکان و دابەزاندنیان بۆ ئاستێکی هەرە نزم و بەخشینی شوناسی لۆکاڵی پێیان، هاوکات خاڵیکردنەوەی تراژیدیاکان بووە لە ناوەڕۆکی

ڕاستەقینەی خۆیان و ڕێگریش بووە لە بەجیهانیبون و ئینسانیبونی ئەو تراژیدیایانە و دەنگدانەوەی یونیڤێرسالیانەیان.

نادیە موراد

تێگەیشتنی هەرە سادە و باو لە نێو ڕوبەری میدیایی ئەمڕۆدا ئەوەیە کە نادیە موراد نوێنەرایەتی کوردبون دەکات. خانمێک کە ناونیشانی باڵیۆزی نیازپاکی لە نەتەوە ئەکگرتوەکان پێبەخشراوە و کاندیدکراوە بۆ خەڵاتی نۆبڵی ئاشتی نمایشکردنی وێنەیەکی جیاوازی کوردبوونە لە نێو جیهاندا. هەروەکچۆن تێگەیشتنێکی تر ئەوەیە کە نادیە موراد درێژکراوەی هەمان وێنەی خۆ بەقوربانی پیشاندەری کورد و وازیکردنی هەمان ڕۆڵی پاڕانەوە و دەستپانکردنەوەیە بۆ سۆز و بەزەیی لە کۆمەڵگای بەشەری.
بەبڕوای من هەردوو ئەو بۆچون و تێگەیشتنە، بەهەمان بڕ هەڵە و بە هەمان ئەندازە لاوازن لە تێگەیشتندا. ئێزیدیەکان وەک کەڵتێکی ئاینی لە ناوچەیەکدا کە چواردەوردراوە بە فاشیزمی نەتەوەیی و تێرۆریزمی دینی لە لەحزەیەکدا بێخاوەن و بێپارێزەر جێدەهێلرێن و دەکەونە ناو یەکێک لە گەورەترین تراژیدیاکانی مێژووی هاوچەرخی دنیا کە نوێترینیانە.
نادیە موراد لە نێو قوڵایی تراژیدیاکەوە، لە ناو دڵی دۆزەخەوە دێتەوە و بە گەڕانەوەی چیرۆکی ئازار و سوتان و وێرانبونی گروهێکی گەورەی بەشەر بە ناو دڵی دنیادا تێپەڕ دەبێت. نادیە موراد هێندەی بوونەکە وەک چڕبونەوەی تراژیدیای کۆمەڵێکی مرۆیی هێندە بونەک نیە وەک نوێنەرایەتیکردنی کۆمەڵێ کەسێک. نادیە موراد هێندەی سیمبۆلایزی ئازار و تراژیدیایە، هێندە ڕەمزی ئیتنێکی دیاریکراوی ئینسان نیە. هەڵەیەکی بونیادی گەورەیە لە تێگەیشتنماندا ئەگەر وابزانین، وێنەی نادیە موراد وەک سیمبولی یەکێک لە تراژیدیا مرۆییە گەورەکانی ناو مێژوو، هەمان وێنەی ڤیکتیمایزکراوی کوردبوونە. نادیە موراد، کوردە یان نا، گرنگ نیە، بەڵکو ئەوەی گرنگە ئەوەیە نادیە وەک سیمبولی گروهێکی گەورەی بەشەر گێڕەرەوەی چیرۆکی ئەو ئازار و تراژیدیا قورسەیە لە نێو جیهاندا. نادیە موراد، سەدای کۆمەڵێکی گەورەی ئینسانە کە تادێت دەبێتە سەدایەکی گەورەتر و گەورەتر بە ناو دنیادا بەردەوام دێت و دەچێت. بەبۆچونی من ئەوە گرنگ نیە خەڵاتی نۆبڵی ئاشتی پێدەدرێت یان نا، ئەوە گرنگ نیە کە کراوەتە باڵیۆزی نیازپاکی جیهان لە نەتەوە یەکگرتوەکان، ئەوەی گرنگە دەنگدانەوەی هاوار و ئازاری ئینسانە لە ناو مێژوودا بە وزەیەکی ناکۆتا و نەبڕاوەوە کە تا ئەبەد درێژ دەبێتەوە.

دواتریش ئەبێت ئەوە بزانین ئێستا نادیە موراد و دنیاش، نادیە وەک نوێنەری کوردبوون نابینن، چونکە کورد خاوەن! و پارێزەری! هەیە کە دوو خێڵەکەی بزوتنەوەی کوردایەتین. نادیە موراد، لای خۆی و دنیاش، نوێنەری ئێزیدیەکانە، وەک کەڵتێکی ئاینی بێخاوەن و بێپارێزەر لە ناوچەیەکی پڕ لە فاشیزم و تێرۆر و ستەمکاریدا. نادیە داوا لە دنیا دەکات بۆ پاراستنی یەزیدیەکان “ئەوە گرنگ نیە کە یەزیدین وەک دینێک یان ئیتنیک، بەڵکو لەبەر تایبەتمەند بوونیان و جیاوازبونیان لە دەروروبەر و ناوچەکەی خۆیان و بەمەش کەوتونەتە ناو تراژیدیایەکەوە و هێشتا لە ژێر هەڕەشەی نەمان و لەناوچوندان” نەک کورد. داوا دەکات بۆ دانپیانان بە جینۆساید ناساندی کەتەسترۆفی یەزیدیەکان نەک کورد. لە دنیادا تەنها کوردە کە وەک تورک بە پلەی یەکەم و وەک عەرەبیش تا ڕاددەیەک پشتگیری و پاڵپشتی و هاوسۆزی و هاودەردی بە نادیە نەبەخشیوە.